

آشنایی با
مبانی استدلال اخلاقی
بر اساس مفاهیم و اصول تفکر انتقادی

ریچارد پل، لیندا الدر
ترجمه: پیام یزدانی

نشر اختران

سرشناسه	پل، ریچارد Paul, Richard
عنوان و نام پدیدآور	: آشنایی با مبانی استدلال اخلاقی - بر اساس مفاهیم و اصول تفکر انتقادی / ریچارد پل، لیندا الدر؛ ترجمه‌ی پیام یزدانی
مشخصات نشر	: تهران: اختران، ۱۳۹۷.
مشخصات ظاهری	: ۱۰۴ ص. ۱۴/۵×۲۱/۵ س.م.
شابک	: ۹۷۸-۹۶۴-۲۰۷-۱۹۳-۷
فهرست‌نویسی	: فیبا.
یادداشت	: عنوان اصلی: <i>The Miniature Guide to Understanding the Foundation of Ethical Reasoning</i>
موضوع	: اخلاق Ethics
موضوع	: استدلال Reasoning
موضوع	: استدلال اخلاقی Ethical Reasoning
شناسه ورود	: الدر، لیندا ۱۹۶۳ Elder, Linda
شناسه افزوده	: یزدانی، پیام، ۱۳۴۷ - ، مترجم.
رده‌بندی کنگره	: ۷۷ الف ۴ پ / ۱۹۹ BC
رده‌بندی دیویی	: ۱۶۰
شماره کتابشناسی ملی	: ۵۰۰۳۰۷۷

نشر اختران

با تشکر از دکتر اکبر سلطانی مسئول گروه تفکر آزاد ابن سینا

آشنایی با مبانی استدلال اخلاقی

بر اساس مفاهیم و اصول تفکر انتقادی

ریچارد پل، لیندا الدر

ترجمه‌ی: پیام یزدانی

طرح جلد: ابراهیم حقیقی

نوبت چاپ: اول ۱۳۹۷

شمارگان: ۱۰۰۰ نسخه

چاپ و صحافی بهمن

کارگر جنوبی، روانمهر، پ ۱۵۲، ط ۱، تلفن: ۶۶۴۱۰۳۲۵ و 090Akhtaran فروشگاه: ۶۶۴۱۱۴۲۹
www.akhtaranbook.ir - info@akhtaranbook.ir - [instagram.com/akhtaranpub](https://www.instagram.com/akhtaranpub)

شابک: ۹۷۸-۹۶۴-۲۰۷-۱۹۳-۷

همه‌ی حقوق محفوظ است

بها: ۱۴۰۰۰ تومان

فهرست

سخنی با خواننده..... ۹

کارکرد اخلاق و مانع اصلی در برابر آن (کار اصلی استدلال اخلاقی روشن کردن دو دسته از اعمال است: اعمالی که موجب اعتلای بهروزی دیگران می شود - و سزاوار ستایش است - و اعمالی که ناقض بهروزی دیگران است - و مستحق نکوهش. مطالعه‌ی استدلال اخلاقی بسیار مهم است زیرا انسان به سرشت خود سبب گرایش دارد به خودمحوری، تعصب، خودتوجیه‌گری و خودفریبی.) ۱۱

مسئله‌ی سبب اخلاق (نگرش دینی {مبتنی بر یزدان‌شناسی}، نگرش عرفی {مبتنی بر سبب‌ها - منهیات}، نگرش سیاسی {مبتنی بر ایدئولوژی و عوامل ذی‌نفع}، و نگرش قانونی {مبتنی بر رویه‌های سیاسی و فشارهای اجتماعی} اغلب با نگرش اخلاقی سبب می‌شوند. اما چنین نگره‌هایی محل مناقشه‌اند و برای تبیین اصول چهارمورد اخلاقی نمی‌توان صرفاً آن‌ها را مبنا قرار داد.) ۲۰

مؤلفه‌های استدلال اخلاقی (استدلال اخلاقی در اساس همان است که هر نوع استدلالی بر آن بنا می‌شود. باید سازه‌های اساسی تفکر را که در استدلال خود از آن‌ها استفاده می‌کنیم بشناسیم و بدانیم چگونه آن‌ها را ارزیابی کنیم.) ۳۳

منطق استدلال اخلاقی (استدلال اخلاقی هم در منطق مثل استدلال ریاضی یا علمی یا پزشکی منطقی دارد. مثلاً، ما هرگاه استدلالی ریاضی می‌کنیم هدفی داریم، از دیدگاهی استدلال می‌کنیم، بعضی مفروضات اخلاقی را سبب می‌گیریم، و این روند به بعضی استلزامات و پیامدهای اخلاقی منتج می‌شود.) ۳۵

زبان و استدلال اخلاقی (استدلال اخلاقی مستلزم فهم دقیق مفاهیم و اصول جهان‌شمول اخلاقی است. واژه‌های اخلاقی زبانی که بدان صحبت می‌کنیم حامل این مفاهیم و اصول است.) ۳۸

دو نوع پرسش اخلاقی (برخی پرسش‌های اخلاقی پاسخ قطعی دارند، و یافتن پاسخ برای برخی دیگر مستلزم قضاوت مستدل است. برای استدلال درمورد هر پرسش اخلاقی باید معلوم کنیم که آن پرسش ساده است یا پیچیده.) ۴۹

اهمیت حقایق و دیدگاه (استدلال اخلاقی مستلزم فهم دقیق حقایق مربوط به پرسش اخلاقی است، همچنین اشراف بر معقول‌ترین تفسیرهای ممکن از این حقایق.) ۵۴

مبارهای فکری برای ارزیابی استدلال اخلاقی (استدلال اخلاقی باید مطابق معیارهای فکری باشد که در مورد سایر حوزه‌های دانش نیز صدق می‌کند. استدلال اخلاقی استوار باید واضح، درست، دقیق، مربوط، عمیق، واسع، منطقی، به‌دور از پیش‌پافتادگی باشد، و گاهی هم باید با پیچیدگی‌های مسئله روبه‌رو شده از منظر دیدگاه‌های متعدد به آن بنگرد.) ۵۹

توانایی‌های استدلال در زمینه امور اخلاقی (برای استدلال اخلاقی داشتن برخی توانایی‌های فکری ضروری است.) ۶۱

فضیلت‌های مهم اخلاق (برای استدلال اخلاقی داشتن برخی ویژگی‌های فکری / اخلاقی ضروری است.) ۶۶

مؤخره ۶۸

پیوست‌ها

واژه‌نامه ۷۰

اعلامیه‌ی جهانی حقوق بشر ۸۸

اعلامیه‌ی اسلامی حقوق بشر ۹۶

سخنی با خواننده

پرورش توانایی‌هایی استدلال اخلاقی بسیار مهم است - هم برای اخلاقی زیستن و هم برای ساختن جهانی اخلاق‌مدار. در این کتاب راهنمای مختصر می‌خواهیم به مبانی استدلال اخلاقی بپردازیم. قصدمان آشنا کردن خواننده با تمهیدات فکری لازم است برای استدلال در مورد قضایا و مسائل اخلاقی به روشی روشن‌بینانه.

اخلاقیات موضوعی است از مفاهیم و اصول راهنما برای تعیین اینکه کدام رفتار موجب کمک به موجودات واجد احساسات می‌شود و کدام رفتار به آن‌ها آزار می‌رساند. اما متأسفانه اغلب مردم اخلاقیات را با رفتار مطابق با عرف اجتماعی، باورهای مذهبی، و قانون یکی می‌گیرند و آن را حوزه‌ای مستقل در نظر نمی‌آورند. اغلب توجه ندارند که مفاهیم و اصول اخلاقی، که در اسنادی چون اعلامیه‌ی جهانی حقوق بشر تعریف شده، جهان‌شمول، فرافرهنگی و فرا مذهبی‌اند برای پذیرفتن اینکه بردگی، نسل‌کشی، شکنجه، تبعیض جنسیتی، قتل، ضرب و شتم، تقلب، تدلیس و ارباب‌اخلاقاً نادرست است لازم نیست حتماً متربس به باوری مذهبی یا عرف اجتماعی بشویم. از سوی دیگر، اگر صرفاً سیاه‌های مذهبی یا فرهنگی را مبنای نتیجه‌گیری‌های اخلاقی قرار دهیم در برابر انسانی قرار می‌گیریم که باورهای مذهبی یا فرهنگی دیگری دارند. بنابراین بسیار مهم است که همه مفاهیم و اصول اخلاقی مشترکی را برای استدلال در مورد مسائل معمول اخلاقی مبنای قرار دهیم.

با بررسی اصطلاحات معمول در گفتمان اخلاقی کمابیش تمام زبان‌ها، نظام گسترده‌ای از مفاهیم مهم اخلاقی می‌توان یافت. در هر زبانی واژه‌هایی برای خصلت‌های پسندیده‌ی اخلاقی مانند مهربانی، روشن‌بینی، بی‌طرفی، راست‌گویی، شفقت، دلسوز بودن، و شرافتمندی هست. برای

خصصیت‌های اخلاقی منفی هم هر زبانی صدها واژه دارد — برای خودخواهی، تعصب، غرض‌ورزی، انتقام‌جویی، آزارگری، بی‌رحمی، یا ستمکاری. معنای ماهوی چنین واژه‌هایی تابع این یا آن نگرش یزدان‌شناختی یا عرف اجتماعی نیست. مفهوم زندگی اخلاقی مبتنی بر این حقیقت است که انسان‌ها هم‌قادرند به یکدیگر کمک کنند هم آزار برسانند؛ هم سبب بهبود کیفیت زندگی یکدیگر شوند هم باعث تخریب آن.

علاوه بر قدرت تمیز دادن اصطلاحات مطلقاً اخلاقی از تعابیر دینی عرفی، استدلال ماهرانه در حوزه‌ی اخلاق مستلزم همان مهارت‌ها و فمیلته‌های فکری است که برای استدلال در سایر حوزه‌ها لازم داریم. باید بتوان استدلال را به اجزای تشکیل‌دهنده‌ی آن تجزیه کنید. باید در ارزیابی استدلال، لحاظ رضوح، درستی، مربوط بودن، عمق، وسعت، و منطقی بودن خبره پیدا کنید. باید تواضع فکری، پشتکار فکری، و همدلی فکری داشته باشید.

این راهنمای مختصر قابل‌تأمل است به‌خودی‌خود کسی را به فردی اخلاق‌مند بدل کند. اما شالوده‌ای پیش می‌گذارد که بدون آن گفت‌وگو در زمینه‌ی اخلاق اغلب به جدل‌های بی‌پایان یا سازگاری‌های دلسردکننده و کج‌فهمی می‌انجامد. رسیدن به جایگاه استدلال اخلاقی صاحب‌بینش و انسان اخلاق‌مدار وقت و تمرین بسیار می‌خواهد. برای رسیدن به چنین جایگاهی خود باید همت کنیم.